

через Інтернет, середня тривалість зв'язків зі споживачем, індекс задоволеності споживачів, індекс прихильності споживачів.

Фінансова діяльність оцінюється за такими показниками: грошовий потік в розрізі товарів, сума витрат в розрізі товарів, маржинальний дохід від кожного товару, прибуток в розрізі товарів, рентабельність в розрізі товарів, рентабельність продажів в розрізі товарів, собівартість в розрізі товарів.

Запропонована модель управління товарною політикою дозволяє провести оцінку діючої товарної політики в компанії за всіма її інструментами у відповідність із запропонованими показниками щодо її маркетингової та економічної ефективності.

Побудова універсальної моделі формування результативності товарної політики достатньо проблематична в силу наявності множинності і різноманітності як чинників результативності, так і власне самих результатів. Така модель повинна враховувати специфічні особливості компанії і ринку.

Список використаних джерел:

1. Ольве, Нильс-Горан. Оценка эффективности деятельности компании. Практическое руководство по использованию сбалансированной системы показателей / Нильс-Горан Ольве, Жан Рой, Магнус Веттер ; пер. с англ. – М. : Издат. дом «Вильямс», 2004. – 118 с.
2. Нортон, Д. Сбалансированная система показателей. От стратегии к действию / Д. Нортон, Р. Каплан. – Олимп-Бизнес, 2010. – С. 123.

Литвиненко Ю. І., к. е. н. Хуторської П. О.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

МАЛІ ТА СЕРЕДНІ ПІДПРИЄМСТВА У ПЕРІОД ПОЛІТИЧНОЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день, враховуючи доволі складне політичне та економічне положення в Україні та у світі, малі та середні підприємства являють собою вагомому частку, яка забезпечує структурні зміни в економіці у позитивному напрямку, також є підставою для впровадження ринкових реформ [4].

Проаналізувавши роль малих та середніх підприємств у країнах з розвинутою економікою, можна побачити, що вони складають більше половини ВВП. При цьому на державному рівні діють різні бюджетні програми підтримки їх діяльності. Це можна пояснити тим, що малий бізнес є більш вразливим до інфляції та конкуренції серед великих корпорацій тощо. Малі підприємства позитивно впливають на пропорційний розвиток економіки за допомогою зростання конкуренції. Також створюються багато додаткових робочих місць. Малі та середні підприємства оперативно забезпечують товарами та послугами відповідні ринки держави. В Україні малі та середні підприємства створюють приблизно 1/10 ВВП держави, тому вони не відіграють значну роль в національній економіці нашої держави, на відміну від країн з розвинутою економікою. Також, порівнюючи малі підприємства України та інших розвинутих країн, можна побачити, що існує це явище недовгий час, але вже на шляху до розвитку малих та середніх підприємств в Україні трапляється багато перешкод, таких як податковий тиск з боку держави, політична ситуація, нестабільна економіка та інше [1]. У нашій країні наявна проблема відсутності ефективних механізмів підтримки малого бізнесу, в той час, коли розвинуті держави мають такі механізми. Наприклад у США для малих підприємств існують певні спрощення у процесі обов'язкового ведення бухгалтерського обліку з метою визначення прибутку для подальшого оподаткування. В Німеччині – допомога у технологічному аспекті, забезпечення науковими кадрами, надання субсидій та кредитів. Також державна підтримка спрямована на подальшу фінансову самостійність малих та середніх підприємств. У Великобританії існують податкові знижки, поширюються консультаційні послуги щодо заснування чи подальшого ведення малого бізнесу та інше [4].

Крім багатьох чинників, що впливають на розвиток і функціонування малих та середніх підприємств на рівні держави, існують й інші, які потрібно врахувати підприємствам для подальшого існування. Динаміка економічного середовища впливає на динамічні здібності малих та середніх підприємств та на їх ефективність. Також вагоме значення має вплив організаційної структури та взаємин

у колективі. Перспективами подальших досліджень цього питання є розробка нового комплексного механізму, що дозволяє виміряти прибутковість та бути конкурентоспроможним підприємством [2].

Уміння підприємств своєчасно передбачити зміни, що відбуваються у динамічному середовищі забезпечує адаптування своєї діяльності під зміни, що відбулися, та гарантує подальше існування підприємств. Причинами змін на підприємстві можуть бути як і зовнішні, так в і внутрішні фактори. До зовнішніх факторів відносять політичні та економічні чинники, а до внутрішніх – зміни усередині підприємства. Зовнішні чинники мають більше впливу, тому підприємствам необхідно чітко та оперативно приймати стратегічні рішення, що будуть спрямовані на забезпечення ефективного функціонування та підтримання конкурентоспроможності на ринку [3].

Отже, малі та середні підприємства позитивно впливають на розвиток національної економіки держави. Якщо розробити ефективні механізми їх підтримки, то це явище буде розвиватися та приносити більше прибутку країні та позитивно впливати на соціальне середовище держави тим, що будуть створені додаткові робочі місця та ринки будуть забезпечені товарами і послугами. Разом з позитивними аспектами розвитку малого та середнього підприємництва, існує ряд негативних чинників, що погіршують їх розвиток, а саме інфляція, великі корпорації, які є конкурентами для малого бізнесу та зовнішні й внутрішні фактори, такі як політична ситуація, економічна нестабільність та інше. Тому підприємства повинні чітко планувати стратегію подальшого ефективного функціонування у динамічному середовищі існування.

Список використаних джерел:

1. Крупский А. П. Проблемы развития туристической отрасли в период политической и экономической нестабильности в Украине / О. П. Крупський, А. В. Хливицька // *Problems Of Social And Economic Development Of Business*. – Канада, 2014. – С. 343–345.
2. Крупський О. П. Динамічні здібності підприємства: теоретико-прикладні основи, сфера застосування, вимір / О. П. Крупський, С. Е. Сардак // *European Journal of Management Issues Special issue: Dynamic Capabilities Of Firms*. – 2017. – Volume 25 (1). – С. 36–42.

3. Гринько Т. В. Управління змінами на підприємствах – необхідна умова забезпечення їх розвитку / Т. В. Гринько // Бізнес Інформ. – 2013. – № 10. – С. 247–252. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2013_10_46
4. Деренько О. А. Міжнародний досвід державного регулювання та підтримки малого підприємництва / О. А. Деренько // Бізнес Інформ. – 2012. – № 5. – С. 95–97.

Ломова К. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГОСПОДАРЮВАННЯ

На сьогоднішній день Україна посідає перше місце серед країн Європи та навіть світу за родючістю земель – великий дар нашому народу. Ще з давніх часів на території нашої держави землі були життєдайною силою. Провідні держави орендували українські землі, щоб вирощувати продукцію на експорт. Але з плином часу та зі зміною поколінь рівень родючості згасає. Більшість населення не цінує те, що має і заглядається на «кнедлики» Західної Європи. Мало кому відома проста істина: «не все золото, що блищить». Безперечно, є багато плюсів у країнах заходу, та всі вони – ніщо в порівнянні з Україною. Та існує схожість у тому, що наша держава поки що не в змозі досягти сталого розвитку, як і інші «топові» країни.

Щоб розібратися в цьому питанні і знайти шляхи забезпечення сталого розвитку господарювання потрібно з'ясувати, що взагалі мається на увазі під «сталим розвитком». Сталий розвиток – загальна ідея щодо необхідності досягнення балансу між задоволенням сучасних потреб людства та захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи потреби у екологічно здоровому і безпечному довкіллі. Питання «сталого розвитку» вивчали багато вчених. Наприклад, Д. Медоуз у своїй книзі «Межі зростання» писав: «фізичні межі зростання не лише існують, а й вимагають радикального перегляду уявлень, що побутують, про суто споживацьке ставлення людини до природи» [2]. А американський екологічний економіст Г. Дейлі у монографії «Поза зростанням: економічна